

Tyršova knihovna

Tyršova knihovna je jedním ze dvou samostatně dochovaných knižních celků v knihovně Sbírký tělesné výchovy a sportu s nesmírnou historickou, knihovnickou i kulturní hodnotou. Obsahuje celkem 1052 knihovních jednotek označených signaturou TK 1 – TK 863. Na rozdíl od úzce specializovaného profilu knihovního fondu Sbírký tělesné výchovy a sportu obsahuje Tyršova knihovna svazky mnoha společensko-vědních oborů, převážně z 19. století.

Kromě soukromé knihovny Miroslava Tyrše je v tomto celku i 41 svazků kdysi rozsáhlé knihovny Jindřicha Fügnera, označených jeho razítkovým exlibris: na notové osnově s basovým klíčem umístěné obdélníkové noty H a F (Heinrich Fügner). Miroslav Tyrš označoval některé své knihy vlastním exlibris buď v podobě kulatého ornamentu s iniciálami B. T. - Bedřich Tyrš, nebo jménem Dr. B. E. Tyrš (Bedřich Emanuel) ve zvláště rámečku. Některé knihy jsou Tyršem vlastnoručně podepsané, u několika svazků je i více exlibris současně. Kniha s označením Tyršova vlastnictví je ve fondu celkem 88. V mnoha tiscích jsou vlastnoruční poznámky Miroslava Tyrše a jeho ženy Renáty.

Profil knihovny Miroslava Tyrše se shoduje se zájmy a vědeckým zaměřením jejího majitele. Nejpočetnější zastoupení zde má literatura z oblasti dějin umění, zejména výtvarného, včetně biografii malířů, dále publikace o sochařství, architektuře, estetice umění, starověkém (především antickém) umění, katalogy muzeí, galerií apod. Knihovní fond obsahuje 466 titulů tohoto žánru, tedy téměř polovinu z celkového počtu svazků. Vedle 77 knih o historii a archeologii je dalším poměrně bohatě zastoupeným oborem filozofie - celkem 64 děl, zejména A. Schopenhauera, I. Kanta a B. Spinozy. V knihovně je uloženo 30 titulů antické literatury, 30 svazků učebnic, především jazykových, 40 průvodců po evropských zemích a 19 titulů (46 svazků) naučných a jazykových slovníků a encyklopedií. 40 svazků krásné literatury, včetně divadelních her, doplňují 42 publikace o dějinách literatury a biografie spisovatelů. Knihovní fond obsahuje také 54 publikací tělocvičné a sokolské literatury a 45 děl Miroslava Tyrše. Menším počtem jsou zastoupeny i další obory: všeobecné politické a společenské vědy (21 sv.), náboženství (17), fyzika a meteorologie (17), biologie a antropologie (13), národopis (9), matematika a geometrie (8), chemie (7), psychologie (4), jazykověda (2), botanika (2), geologie (2), sociologie (1).

V knihovním souboru je 66 svazků překladové literatury, a to do německého jazyka, češtiny, francouzštiny, angličtiny a ruštiny. Celkem se zde objevuje 105 různých míst vydání, nejčastěji je to Lipsko (197 sv.), Praha (140), Berlín (120) a Paříž (119). Ve fondu Tyršovy knihovny jsou tisky napsané v 11 různých jazycích, největší počet v německém jazyce (673 titulů), následuje francouzština (151), čeština (139), italština (53), angličtina (48), ruština (7) a latina (7). Dvě knihy jsou ve španělštině a po jedné jsou zde publikace v řečtině, polštině a srbochorvatštině.

Publikace z fondu Tyršovy knihovny byly z převážné většiny vydané v 19. století, do roku 1884, tedy do doby než Miroslav Tyrš předčasně zemřel, je vydáno celkem 938 titulů. Po jeho smrti knihovnu spravovala a doplňovala až do své smrti v roce 1937 jeho manželka Renáta. Knižní fond obsahuje 13 starých tisků a 60 svazků vydaných v letech 1900–1937.

Tyršova knihovna je umístěna v depozitáři Národního muzea v Terezíně. Její svazky jsou evidované v Celostátní evidenci sbírek Ministerstva kultury ČR.

Jitka Schůtová, knihovna Sbírký tělesné výchovy a sportu NM